

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

ΕΤΑΙΡΙΚΗ ΔΡΑΣΗ - ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ - ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ - ΕΡΓΑΤΙΚΑ ΑΣΦΑΛΙΣΤΙΚΑ

ΕΤΟΣ 2018 / ΤΕΥΧΟΣ 4

Δήμητρα Πάσσιου

*Δικηγόρος, ΜΔΕ Δημοσίου Δικαίου
ΕΚΠΑ, ΜΔΕ Φορολογικού Δικαίου
ΟΠΑ, Εταίρος της δικηγορικής εται-
ρείας «Α.Σ. Παπαδημητρίου και
Συνεργάτες»*

*Η φορολογική μεταχείριση
των εμπιστευμάτων (trusts)
και των αλληλοδαπών ιδρυμάτων
(foundations)*

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΑΝΑΤΥΠΟ

Δήμητρα Πάσσιου

*Δικηγόρος, ΜΔΕ Δημοσίου Δικαίου ΕΚΠΑ, ΜΔΕ Φορολογικού Δικαίου ΟΠΑ,
Εταίρος της δικηγορικής εταιρείας «Α.Σ. Παπαδημητρίου και Συνεργάτες»*

*Η φορολογική μεταχείριση των εμπιστευμάτων
(trusts) και των αλληλοδαπών ιδρυμάτων
(foundations)*

*Ανάτυπο από την «ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ»
Τεύχος 4 / Έτος 2018*

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

Μαυρομιάλη 23, 106 80 Αθήνα • Τηλ.: 210 3678 800 • Fax: 210 3678 819
<http://www.nb.org> • e-mail: info@nb.org

Η φορολογική μεταχείριση των εμπιστευμάτων (trusts) και των αλλοδαπών ιδρυμάτων (foundations)

Δήμητρα Πάσσιου

Δικηγόρος, ΜΔΕ Δημοσίου Δικαίου ΕΚΠΑ, ΜΔΕ Φορολογικού Δικαίου ΟΠΑ, Εταίρος της δικηγορικής εταιρείας «Α.Σ. Παπαδημητρίου και Συνεργάτες»

Με την εγκύκλιο Πολ 1114/2017 δίδεται για πρώτη φορά σαφής ορισμός των θεσμών του εμπιστεύματος (trust) και του αλλοδαπού ιδρύματος (foundation) και παρέχονται διευκρινίσεις για τη φορολογική μεταχείριση των ως άνω αλλοδαπών θεσμών.

I. Ορισμοί

Με τον ελληνικό νομικό όρο **εμπίστευμα** αποδίδεται ο αγγλοσαξωνικός θεσμός του *trust*, ο οποίος εκφράζει μια γενικότερη νομική τεχνική που λειτουργεί όταν ένα πρόσωπο (*trustee*), στο οποίο έχουν μεταβιβαστεί περιουσιακά στοιχεία δυνάμει πράξης συστάσεως (*settlement*) με τον ιδρυτή (*settlor* ή *trustor*), αναλαμβάνει την υποχρέωση να ασκήσει τις εξουσίες που απορρέουν από την κυριότητά του στην περιουσία, τις οποίες ωστόσο ασκεί προς όφελος είτε του ιδίου, είτε του ιδρυτή, είτε τρίτου προσώπου (*beneficiary*) σύμφωνα με τις υποδείξεις του ιδρυτή¹. Το trust στερείται νομικής προσωπικότητας και γι' αυτό ο εμπιστευματούχος αποκτά, κατά κανόνα, πλήρες εμπράγματο δικαίωμα κυριότητας επί των περιουσιακών στοιχείων.

Εξάλλου, το **ίδρυμα** (*foundation*) αποτελεί παρεμφερή με το trust θεσμό, δυνάμει του οποίου ο ιδρυτής του διαχειρίζεται και διαθέτει την περιουσία του εν ζωή ή αιτία θανάτου προς όφελος συγκεκριμένων προσώπων. Το ίδρυμα, στο οποίο ο ιδρυτής μεταφέρει περιουσιακά στοιχεία, διαθέτει νομική προσωπικότητα κατά το δίκαιο της έδρας σύστασής του. Τα εν λόγω περιουσιακά στοιχεία διαχειρίζεται το συμβούλιο του ιδρύματος σύμφωνα με τις οδηγίες και υποδείξεις του ιδρυτή, ο οποίος ορίζει, επίσης, και τα πρόσωπα, στα οποία εν τέλει θα διατεθούν τα εν λόγω στοιχεία είτε εν ζωή είτε, συνηθέστερα, μετά το θάνατό του.

II. Νομοθετικό πλαίσιο

Στην Ελλάδα έχει προβλεφθεί με το Ν 2961/2001 (Κώδικας Φορολογιών, Κληρονομιών και Δωρεών) η φορολογική μεταχείριση κληρονομαίας περιουσίας που έχει τεθεί σε trust αγγλοαμερικανικού δικαίου

Περιεχόμενα

I. Ορισμοί

II. Νομοθετικό πλαίσιο

1. Βλ. Trust και καταπίστευση, Συγκριτική Θεώρηση, Χριστίνα Δεληγιάννη-Δημητράκου, Β' Έκδοση, σελ. 23 επ.

με διάταξη διαθήκης². Ωστόσο, το πεδίο εφαρμογής της ως άνω διάταξης είναι περιορισμένο καθώς αφενός περιλαμβάνει εμπιστεύματα του αγγλοαμερικανικού δικαίου και όχι αντίστοιχα που διέπονται από άλλα δίκαια, και αφετέρου αναφέρεται μόνο σε εκείνα που ιδρύονται με διαθήκη και όχι εν ζωή.

Εντούτοις, αντίστοιχη ρύθμιση δεν συναντάται στη φορολογία εισοδήματος ή σε νομοθετήματα άλλων φορολογιών, ενώ παράλληλα δε ρυθμίζεται ειδικά το ζήτημα των ιδρυμάτων (foundations) αλλοδαπού δικαίου.

Με τον ισχύοντα ΚΦΕ (Ν 4172/2013) τυποποιήθηκε η έννοια της «νομικής οντότητας», στην οποία μπορούν να υπαχθούν οι ως άνω θεσμοί που ιδρύονται και λειτουργούν στην αλλοδαπή, αλλά παράγουν υπεραξία που δύναται να φορολογηθεί στην ημεδαπή. Πράγματι, στο άρθρο 2 περ. δ' του Ν 4172/2013 (ΚΦΕ) χαρακτηρίζεται ως νομική οντότητα κάθε μάρφωμα εταιρικής ή μη οργάνωσης και κερδοσκοπικού χαρακτήρα που δεν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο, όπως **κάθε μορφής καταπίστευμα ή εμπίστευμα** ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης καθώς και κάθε μορφής ίδρυμα ή σωματείο ή οποιοδήποτε μάρφωμα παρόμοιας φύσης. Εξάλλου, με τις διατάξεις της περ. ζ' του άρθρου 45 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι σε φόρο

εισοδήματος νομικών προσώπων και οντοτήτων υπόκεινται οι νομικές οντότητες που ορίζονται στο άρθρο 2 του νόμου.

Η Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Εσόδων (ΑΑΔΕ) πρόσφατα με σημαντική ερμηνευτική εγκύκλιό της (Πολ. 1114/2017)³ παρείχε διευκρινίσεις σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση των συναλλαγών που συνδέονται με αλλοδαπά trusts και foundations.

Δια της ως άνω εγκυκλίου ορίστηκε με σαφήνεια και ευρύτητα η έννοια και λειτουργία των εν λόγω αλλοδαπών θεσμών, οι οποίοι προσεγγίστηκαν ερμηνευτικά τόσο από πλευράς φορολογίας εισοδήματος όσο και από πλευράς φορολογίας κεφαλαίου.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά τη φορολογία εισοδήματος υπό το πρίσμα του ισχύοντος Ν 4172/2013 διευκρινίστηκαν τα κάτωθι:

(α) Ως προς τη φορολογική μεταχείριση των εισοδημάτων των ως άνω νομικών οντοτήτων προβλέπεται ότι:

- εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα που αποκτούν στην Ελλάδα οι ως άνω αλλοδαπές οντότητες (trusts και ιδρύματα), φορολογούνται με βάση τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 64 του Ν 4172/2013, δηλαδή με παρακράτηση φόρου 15% ή 20% κατά περίπτωση, με την οποία **επέρχεται εξάντληση της φορολογικής υποχρέωσης**, υπό την προϋπόθεση ότι δεν διατηρούν μόνιμη εγκατάσταση στην Ελλάδα,
- εισοδήματα από ακίνητη περιουσία που αποκτώνται από τις **ως άνω οντότητες, φορολογούνται ως εισόδημα από επιχειρηματική**

δραστηριότητα με συντελεστή φορολόγησης 29%⁴,

- εισοδήματα από μεταβίβαση τίτλων του άρθρου 42 του Ν 4172/2013 (μετοχές, εταιρικά μερίδια ή μερίδες κ.λπ.), δεν φορολογούνται στην Ελλάδα, εφόσον οι ως άνω οντότητες δεν διατηρούν μόνιμη εγκατάσταση στη χώρα⁵,

Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι τα ανωτέρω τελούν υπό την επιφύλαξη των διατάξεων των Συμβάσεων Αποφυγής Διπλής Φορολογίας Εισοδήματος, με την έννοια ότι εφόσον το εμπίστευμα/ίδρυμα έχει ιδρυθεί σε κράτος με το οποίο η Ελλάδα έχει υπογράψει διμερή Σ.Α.Δ.Φ., υπερισχύουν και έχουν εφαρμογή οι διατάξεις της εν λόγω Σύμβασης και όχι οι ως άνω διατάξεις της εσωτερικής νομοθεσίας.

(β) Ως προς τη φορολογική μεταχείριση των εισοδημάτων του ιδρυτού του αλλοδαπού εμπιστεύματος ή ιδρύματος φορολογικού κατοίκου Ελλάδος λόγω της ιδιότητάς του ως δικαιούχου (beneficiary), διευκρινίζεται ότι οι διανομές των κερδών από τις ανωτέρω νομικές οντότητες προς τους ιδρυτές - δικαιούχους αυτών, **οι οποίοι έχουν εισφέρει δικά τους κεφάλαια ως προς τις οντότητες αυτές**, αποτελούν φορολογητέο εισόδημα από μερίσματα⁶. Ωστόσο, όταν οι διανομές γίνονται σε τρίτα ωφελούμενα πρόσωπα (beneficiaries), που δεν έχουν εισφέρει δικά τους κεφάλαια, έχουν εφαρμογή οι διατάξεις περί φορολογίας κληρονομιών ή δωρεών κατά περίπτωση, ήτοι ανάλογα με το εάν διενεργούνται μετά το θάνατο του δωρητή ή εν ζωή. Τονίζεται δε ότι στο φορολογητέο εισόδημα του ιδρυτή-δικαιούχου περιλαμβάνεται και το μη διανεμηθέν εισόδημα του εμπιστεύματος/ιδρύματος, εφόσον

2. Σύμφωνα με το άρθρο 17 παρ. 4 Ν 2961/2001: «Σε περιουσιακά στοιχεία που βρίσκονται στην αλλοδαπή αλλά αποκτώνται και φορολογούνται στην ημεδαπή, εφόσον με τελευταία διάταξη του κληρονομούμενου έχουν τεθεί υπο διαχείριση εμπιστοσύνης (in trust) του αγγλοαμερικανικού δικαίου, οι δικαιούχοι των χρηματικών ποσών που εισπράττονται κάθε φορά φορολογούνται για τα ποσά αυτά αμέσως, εκτός εάν από άλλη αιτία απαλλάσσονται, εκείνοι όμως στους οποίους τελικά περιέρχεται η περιουσία φορολογούνται για την πλήρη κυριότητα της περιουσίας αυτής κατά το χρόνο που θα περιέλθει σε αυτούς».

3. Πολ. 1114/2017 Φορολογική μεταχείριση αλλοδαπού εμπιστεύματος (trust) και αλλοδαπού ιδρύματος (foundation).

4. Σχετική η Πολ. 1138/2015.

5. Σχετική η Πολ. 1032/2015.

6. Σχετική η Πολ. 1042/2015.

πληρούνται οι προϋποθέσεις που ορίζονται ρητά στο άρθρο 66 του Ν 4172/2013 περί ελεγχόμενων αλλοδαπών εταιρειών. Από την άλλη πλευρά οι εμπιστευματούχοι (trustees) του αλλοδαπού εμπιστεύματος ή οι διαχειριστές του αλλοδαπού ιδρύματος δεν έχουν ίδια φορολογική υποχρέωση για τα εισοδήματα του εμπιστεύματος/ιδρύματος, αλλά φορολογούνται μόνο για την επαγγελματική αμοιβή που τυχόν λαμβάνουν λόγω των υπηρεσιών διαχείρισης που παρέχουν.

Εξάλλου, η εγκύκλιος προβλέπει τη φορολογική μεταχείριση των εισοδημάτων που είχαν προκύψει υπό το καθεστώς ισχύος του Ν 2238/1994 και διευκρινίζει ότι στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 101 παρ. 1 περ. δ' του ως άνω νόμου περιλαμβάνονται μόνο τα αλλοδαπά ιδρύματα και όχι τα εμπιστεύματα. Ως εκ τούτου, τυχόν εισοδήματα από μερίσματα, τόκους και δικαιώματα των αλλοδαπών ιδρυμάτων, που προέκυψαν

στην Ελλάδα σε διαχειριστικές περιόδους πριν από την 1/1/2014, φορολογούνται ως κινητές αξίες σύμφωνα με τα άρθρα 12, 24-27 και 54 του Ν 2238/1994. Ως προς τον ιδρυτή αλλοδαπού ιδρύματος, φυσικό πρόσωπο φορολογικό κάτοικο Ελλάδος, οποιαδήποτε ωφέλεια απέκτησε ως εκ της ιδιότητάς του ως δικαιούχου των ωφελειών του ιδρύματος φορολογείται ως εισόδημα που δεν μπορεί να υπαχθεί σε κάποια από τις κατηγορίες Α-Ζ της παρ. 2 του άρθρου 4 του Ν 2238/1994. Εάν, αντίστοιχα είναι νομικό πρόσωπο, φορολογείται ως εισόδημα από μερίσματα σύμφωνα με το άρθρο 109 του Ν 2238/1994. Ο ιδρυτής αλλοδαπού εμπιστεύματος φορολογείται για τα εισοδήματα που απέκτησε ως εκ της ιδιότητάς του ως δικαιούχου των ωφελειών ανάλογα με το αν είναι φυσικό ή νομικό πρόσωπο σύμφωνα με τις διατάξεις 12-13, 24-27 κατά περίπτωση ή με τις διατάξεις του άρθρου 105 αντίστοιχα.

Περαιτέρω, η ως άνω εγκύκλιος προβαίνει σε διευκρινίσεις σχετικά με τη φορολογική μεταχείριση του προϊόντος που προκύπτει από τη λύση του αλλοδαπού εμπιστεύματος ή ιδρύματος, ως προς τη δαπάνη απόκτησης περιουσιακών στοιχείων κατά τη σύστασή του για τον ιδρυτή.

Τέλος, δίδονται σαφείς οδηγίες σχετικά με τις φορολογικές υποχρεώσεις που προκύπτουν από τις διατάξεις της φορολογίας κληρονομιών και δωρεών τόσο επί εμπιστεύματος που έχει συσταθεί με διάταξη τελευταίας βούλησης όσο και με εμπίστευμα που συστάθηκε με πράξη εν ζωή.

Εν κατακλείδει, η Πολ. 1114/2017 αποτελεί πολύτιμο εργαλείο στην πληρέστερη κατανόηση της λειτουργίας των αλλοδαπών θεσμών του εμπιστεύματος και του ιδρύματος και κατά συνέπεια της φορολογικής μεταχείρισής τους.

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΑΕΒΕ

ΑΘΗΝΑ Μαυρομικάλη 23, Τηλ.: 210 3678800 (30 γραμμές), ΑΘΗΝΑ Μαυρομικάλη 2, Τηλ.: 210 3607521,
ΠΕΙΡΑΙΑΣ Φίλωνος 107-109, Τηλ.: 80 111 70 111, ΘΕΣ/ΝΙΚΗ Φράγκων 1, Τηλ.: 2310 532134,
ΠΑΤΡΑ Κανάρη 28-30, Τηλ.: 2610 361600

www.nb.org • e-mail: info@nb.org